

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem ve věci

žalobkyně: **nezl. C. d. l. C. R. S.,**
nar., státní příslušností Kuba,
zastoupené Mgr. Markem Sedlákem, advokátem,
sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno,

proti
žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí ČR,**
sídlem Loretánské náměstí 5, Praha 1,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2024, č. j. 132985-6/2023-MZV/OPL,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2024, č. j. 132985-6/2023-MZV/OPL, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Velvyslanectví ČR v Havaně ze dne 3. 11. 2023, č. j. 1468-5/2023-MZV/HAVA, a rozhodnutí Velvyslanectví ČR v Havaně ze dne 26. 9. 2023, č. j. 1410-2/2023-MZV/HAVA, kterými byla zamítnuta žádost o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu a v důsledku toho i zastavení řízení o žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu pro absenci osobního podání žádosti.
2. V žalobě uvedla, že žalovaná opomenula její argumentaci, že její otec se jakožto nelegální emigrant nemůže na Kubu vrátit kvůli osobnímu podání její žádosti a matka je v ČR zaměstnaná, cesta na Kubu pouze kvůli podání žádosti by pro ni byla nepřiměřeně nákladná. Kromě rodičů žádná další osoba nepřipadá v úvahu, žalobkyně žije v ČR, kde o ni pečuje matka, neexistuje jiná osoba, která o žalobkyni „prokazatelně pečuje“, která by na ZÚ ČR v Havaně mohla osobně podat žádost. Zastupitelský úřad fakticky požaduje, aby matka žalobkyně osobně přicestovala na Kubu, a to pouze za účelem osobního předání žádosti a několika dalších dokumentů oprávněné úřední osobě úřadu. To je dle žalobkyně nepřiměřeně formalistické rozhodnutí, pro které neexistuje rozumný důvod ve veřejném zájmu. Ze strany matky by toto vyžadovalo nepřiměřené finanční a časové náklady, nehledě na nepohodlí spojené s cestou z ČR na Kubu a zpět. Žalobkyně sama je zastupitelskému úřadu známou osobou a byla jím prověřena již v rámci řízení o žádosti o schengenské vízum, to ZÚ potvrzuje. Podle čl. 3 bodu 1 Úmluvy o právech dítěte (dále jen „Úmluva“) má být základním hlediskem činnosti orgánů veřejné moci nejlepší zájem nezletilého dítěte. Je v rozporu s tímto ustanovením, pokud dle ZÚ údajná neschopnost matky zorganizovat po emigraci otce do USA podání žádosti o dlouhodobý pobyt v době pobytu matky na Kubě byla přičítána žalobkyni při rozhodování o upuštění od osobního podání žádosti. ZÚ nepřihlédl k tomu, že matka se snažila řešit situaci po emigraci otce do USA. Matka nebyla schopná během svého pobytu na Kubě včas zajistit potřebné dokumenty zejména písemný souhlas otce žalobkyně, který emigroval do USA. Byla schopná zařídit pouze doklady pro vyřízení krátkodobého schengenského víza pro žalobkyni. Závěry žalovaného o účelovosti jednání matky nejsou logické. Pokud by matka měla k dispozici veškeré doklady pro podání žádosti o dlouhodobé vízum nebo pobyt, tak by takovou žádost podala a žalobkyně by se neocitla ve své aktuální komplikované bytové situaci. O nástupu žalobkyně do základní školy bylo rozhodnuto až po jejím přiletu na území ČR s tím, že dlouhodobý pobyt na území ČR bude vyřešený jiným způsobem. Matka považovala za nejlepší zájem žalobkyně, aby zůstala s ní a začala chodit do školy. Žalobkyně po emigraci otce zůstala u prarodičů a bylo v jejím nejlepším zájmu, aby co nejdříve a natrvalo byla u matky. Matka skutečně dlouhodobě žije v ČR, avšak dvakrát během jednoho roku se na Kubu vrátila pouze v posledním roce, kvůli řešení situaci po emigraci otce žalobkyně. Není pravdou, že matka na Kubu cestuje pravidelně dvakrát ročně. V době pohovoru žalobkyně byla skutečně odkázaná na péči prarodičů, není však zřejmé, v jaké odpovědi v rámci pohovoru měl děda žalobkyně uvádět, že ji mají v péči „dlouhodobě“. Věděl, že matka připravuje přestěhování žalobkyně do ČR. Je pravdou, že s tím nebyl zcela srozuměn a nechtěl být od žalobkyně odloučen. Žalobkyně má však za to, že ve skutečnosti došlo ke zkreslení jeho výpovědi při pohovoru. Pohovor byl proveden ve španělském jazyce a není zřejmé, nakolik tento jazyk osoba provádějící pohovor skutečně ovládala. Záznam o pohovoru je proveden v českém jazyce, děda si jeho obsah ani nemohl zkontrolovat, záznam ani nebyl od dědy podepsán. Pohovor byl veden telefonicky nebo za pomoci videokonferenčního zařízení. Matka žije sice v ČR 5 let, ale prarodiče se o žalobkyni výlučně starali od emigrace otce. Žalovaný nemá pravdu v

tom, že na řízení o žádosti o schengenské vízum se nevztahuje správní řád. Stále se jedná o správní řízení, pro které platí ustanovení § 177 správního řádu. Žalobkyně v odvolání uváděla, že má za to, že jsou splněny zákonné podmínky, které umožňují, aby žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání bylo vyhověno. V současnosti žije s matkou v ČR a chodí zde do školy. Její otec emigroval do USA a nemůže se na Kubu vrátit. Oba prarodiče jsou sice na Kubě, o žalobkyni žijící v ČR z tohoto důvodu nepečují a pečovat nemohou, proto ani nemohou vystupovat jako její zákonní zástupci a žádost osobně podat. Pokud by bylo umožněno, aby žádost o dlouhodobý pobyt podali prarodiče, nemusela by podávat tuto žalobu. Zastupitelský úřad v Havaně však v rozporu s argumentací žalovaného podání žádosti prarodiči odmítá, a to přesto, že matka prarodičům udělila plnou moc a vydala jim písemné potvrzení o tom, že o žalobkyni skutečně pečovali v době, než odcestovala do ČR. K prokázání toho, že ZÚ v Havaně žádost od prarodičů odmítá přijmout, předložil právní zástupce korespondenci se ZÚ v Havaně. Pokud by žádost byla od prarodičů žalobkyně přijata, žalobkyně by žalobu obratem vzala zpět.

3. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Namítá-li žalobkyně, že kdyby její matka měla k dispozici veškeré potřebné doklady, tak by podala žádost o povolení k pobytu, matce v tom dle žalovaného nic nebránilo. Dle tvrzení žalobkyně v žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti její matka přicestovala na Kubu v květnu 2023, aby zařídila pro žalobkyni povolení k pobytu. Protože údajně neměla veškeré potřebné doklady, podala za žalobkyni pouze žádost o schengenské vízum. K tomu žalovaný odkázal na § 169i odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). I přes nedostatek podpůrných dokumentů mohla žalobkyně (resp. její matka) žádost o povolení k dlouhodobému pobytu podat. Pokud by žádost byla neúplná, ZÚ by žalobkyni vyzval k doplnění a poskytl jí k tomu potřebnou lhůtu, kterou lze na žádost i prodloužit. Nic nebránilo tomu, aby žalobkyně předložila chybějící náležitosti žádosti prostřednictvím zmocněnce. Nadto mohla matka žalobkyně podat zároveň jak žádost o povolení k dlouhodobému pobytu, tak žádost o schengenské vízum. Žalovaný proto považuje námitky za nedůvodné, rozhodnutí dle něj není v rozporu s nejlepším zájmem dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Ačkoli je nejlepší zájem žalobkyně (žít s matkou) zásadním kritériem, není v tomto případě zájem převažujícím nad veřejným zájmem na tom, aby cizinci pobývali na území České republiky s platným oprávněním k pobytu. Žalobkyně se ocitla v České republice bez oprávnění k pobytu, přičemž ze správního spisu vyplývá, že k tomu došlo vědomým jednáním její matky. Žalobkyně je dle zákona o pobytu cizinců povinna podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu na zastupitelském úřadu - institut upuštění od osobního podání žádosti neslouží jako pohodlný prostředek legalizace pobytu na území. Toto lze pouze výjimečně, například právě tehdy, když by splnění této povinnosti bylo v rozporu mj. s Úmluvou o právech dítěte. V tomto případě však tomu tak není, do země původu žalobkyně cestovat nemusí a do její právní sféry napadené rozhodnutí nezasáhne, protože žádost o povolení k pobytu za ni podává zákonný zástupce, není také vyloučeno, aby tak učinili i prarodiče. I kdyby žalobkyně musela cestovat na Kubu, odjela by do země, kde má zázemí a prarodiče, kteří o ni dlouhodobě pečovali po dobu nepřítomnosti matky. Nehledě na to, že žalobkyně přicestovala do České republiky na schengenské vízum a musela počítat s povinností návratu do vlasti. Ani skutečnost, že na řízení o vydání schengenského víza se vztahují základní zásady činnosti správních orgánů a v omezené míře i další ustanovení správního řádu, nezpochybňuje obsah záznamu o pohovoru. Žalovaný rovněž uvádí, že nikdy netvrdil, že pohovor byl veden na dálku, v napadeném rozhodnutí pouze vysvětlil, proč není záznam o pohovoru podepsán. Není

zřejmé, kam námitka zpochybňující výpověď dědy žalobkyně směřuje. Details, které žalobkyně zdůrazňuje, např. že se o ni prarodiče nestarali celých 5 let, co matka žalobkyně pobývá v České republice, ale pouze od emigrace otce, či skutečnost, že matka žalobkyně dvakrát na Kubu cestovala pouze v posledním roce, nijak neodůvodňují žádost o upuštění od osobního podání. Ze správního spisu je zřejmé, že ZÚ postupoval v souladu se zákonem, žalobkyně žádost podat mohla a ve správním řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by svědčily o odůvodněnosti jejího případu. Žádost prarodičů je nová žádost žalobkyně o povolení k dlouhodobému pobytu, kterou podala na ZÚ Havana dne 18. 3. 2024, jde o jiné správní řízení než to, které je předmětem žaloby. Tuto další žádost podala žalobkyně poštou, aniž by požádala o upuštění od osobního podání. ZÚ Havana žádost vyhodnotil jako nepřijatelnou podle § 169h odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, neboť nebyla podána osobně, aniž by bylo upuštěno od povinnosti osobního podání žádosti. ZÚ Havana postupoval v obou řízeních v souladu s § 4 odst. 1 a 2 správního řádu. Nastínil, že žádost o povolení k pobytu mohou za žalobkyni podat i prarodiče, a sdělil, jaké doklady budou vyžadovány pro prokázání oprávněnosti podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu. Není tedy vyloučeno, aby za žalobkyni podali žádost o povolení k pobytu její prarodiče, ale musí tak učinit způsobem předpokládaným zákonem o pobytu cizinců a ve smyslu § 169d odst. 2 zákona o pobytu cizinců, a doložit, že o žalobkyni pečovali v zemi původu.

4. V replice žalobkyně uvedla, že její matka právní předpisy ČR nezná, nevěděla, že může podat neúplnou žádost o dlouhodobý pobyt a teprve v průběhu řízení dokládat chybějící náležitosti. Platí sice zásada, že neznalost zákona neomlouvá, ale neznalost zákona na straně matky nemůže jít k tíži nezletilé žalobkyně. Takový přístup by byl v rozporu s čl. 3 bodu 1 Úmluvy o právech dítěte. Největší problém byl zajistit souhlas otce, který emigroval do USA, s jejím vycestováním do ČR. Právní zástupce jednal s Velvyslanectvím ČR v Havaně o možnosti, že za žalobkyni podají žádost, jakožto zákonní zástupci, její prarodiče. Bylo mu však sděleno, že pouhé prohlášení matky, popř. prarodičů, o tom, že o žalobkyni po emigraci otce do USA skutečně pečovali, nepostačuje. Velvyslanectví požaduje místo toho doklady vystavené místními orgány na Kubě, které by tuto skutečnou péči potvrzovaly. Žalobkyně proto nemá jistotu, že jejím prarodičům bude skutečně umožněno, aby její žádost o pobyt podali. Nyní se nachází na území ČR, chodí zde do základní školy a je proto v jejím nejlepším zájmu její pobytovou situaci co nejdříve vyřešit. Takovým řešením je upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Neexistuje žádný rozumný důvod, proč trvat na jiných postupech.
5. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti.
6. Dne 28. 8. 2023 byla podána žádost o povolení k dlouhodobému pobytu žalobkyně za účelem sloučení rodiny společně se žádostí o upuštění od povinnosti od osobního podání žádosti, neboť matka žalobkyně je zaměstnaná v ČR, kde se zdržuje. Dále bylo uvedeno, že před rokem otec žalobkyně ilegálně emigroval. Žalobkyně zůstala na Kubě bez rodičů, starali se o ni prarodiče z matčiny strany. V květnu 2023 přicestovala matka na Kubu, aby pro žalobkyni vyřídila povolení k pobytu v ČR. Vzhledem k nedostatku podkladů pro povolení za účelem sloučení rodiny se matce podařilo vyřadit pouze krátkodobé vízum. Obě odcestovali v červenci 2023. Nyní matka potřebné podklady má (souhlas otce s vycestováním žalobkyně). Od 1. 9. 2023 má žalobkyně nastoupit do základní školy. Na Kubě není žádný zákonný zástupce, který by mohl žádost osobně na ZÚ Havana podat.

Otec jako ilegální emigrant žádost podat nemůže a matka žalobkyně taktéž nemůže odjet, neboť se nemůže uvolnit ze zaměstnání. Vzhledem k jejím majetkovým poměrům, kdy je matkou samoživitelkou, je pro matku žalobkyně cesta na Kubu pouze za účelem podání žádosti neúměrně nákladná.

7. Součástí správního spisu je protokol o pohovoru s dědou žalobkyně ze dne 15. 5. 2023, který uvedl, že do ČR jej pozval partner jeho dcery (matky žalobkyně), která žije v ČR 5 let. Je sekretářkou ve firmě jejího partnera. Myslí, že dcera zde má trvalý pobyt. Dcera je ve vztahu 4 roky. Se zvoucí osobou se naposledy viděl na Kubě, čekají na něj před konzulátem. Dcera se pravidelně vídá s vnučkou, vidí se asi tak dvakrát ročně. O vnučku se stará on se svou manželkou. O vízum pro vnučku nebylo dosud žádáno. Neví proč, možná kvůli tomu, jak by se vnučka v ČR adaptovala, když navíc zde studuje. Zatím dcera neplánuje vzít vnučku do ČR natrvalo. V ČR budou bydlet u dcery. Na Kubě bude dcera s partnerem do července, chtěli by odletět společně. V ČR budou pobývat 90 dnů.
8. Usnesením Velvyslanectví ČR v Havaně ze dne 26. 9. 2023, č. j. 1410-2/2023-MZV/HAVA, byla žádost o upuštění od povinnosti osobního podání zamítnuta a řízení ve věci pobytu bylo zastaveno. Správní orgán I. st. uvedl, že žadatel je povinen podat žádost o pobyt na zastupitelském úřadě. Byly uplatněny osobní důvody pro upuštění od osobního podání žádosti. Žalobkyně je nezletilá, je jí X let. Správní orgán I. st. konstatoval, že žalobkyně bude zastupována zákonným zástupcem, vůbec nemusí opustit ČR, podání žádosti může za žalobkyni učinit zákonný zástupce nebo osoba, která o ni prokazatelně pečuje. Pokud žalobkyně vůbec nevycestuje, nedojde k narušení její školní docházky v ČR. Dále bylo uvedeno, že matka žalobkyně v ČR pobývá legálně, na Kubu tedy může vycestovat, podat žádost a opět se vrátit zpět. Zákon jí neukládá povinnost setrvat na Kubě do skončení řízení o žádosti. V případě kladného vyřízení žádosti lze poté doklad vyzvednout v ČR na Ministerstvu vnitra, není zde nutnost opětovné cesty na Kubu. Časové náklady na cestu matky na Kubu by tedy byly pouze v řádu dnů. Co se týče finanční náročnosti, uvedl správní orgán I. st., že matka již tuto cestu na Kubu podnikala, když před třemi měsíci jela na Kubu vyřizovat pro dceru krátkodobé vízum. Do ČR také krátkodobě na tři měsíce matka pozvala své rodiče, kdy se za ně s partnerem finančně zaručili. Fakt, že si matka žalobkyně nezorganizovala doklady tak, aby mohla na Kubě požádat o dlouhodobé vízum, jde k tíži žalobkyně. Dále bylo uvedeno, že bylo zjištěno, že žalobkyně žádala o krátkodobé vízum v době, kdy o ně žádali také její prarodiče. Všem bylo vízum uděleno na dobu od 6. 7. do 10. 10. 2023. Prarodiče žalobkyně tedy v ČR stále pobývají a mohou se o žalobkyni postarat během nepřítomnosti matky. Děda žalobkyně při pohovoru sdělil, že jeho dcera pobývá v ČR téměř 5 let s tím, že na Kubu cestuje dvakrát ročně. Dále uvedl, že o vnučku pečuje on s manželkou a dcera neplánuje vzít ji natrvalo do ČR. Tato tvrzení jsou v rozporu s tvrzeními matky žalobkyně o tom, že se chystala dlouhodobé vízum podat již dříve, ale neměla k dispozici potřebné doklady. ZÚ Havana má důvodné podezření, že matka účelově vyřídila pro dceru krátkodobé vízum, aby zajistila její snazší příjezd do země. Vyžadování osobního podání žádosti nepředstavuje ohrožení zájmu dítěte ani nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života, neboť matka žalobkyně může vycestovat a po dobu její nepřítomnosti se mohou o žalobkyni v ČR starat prarodiče.
9. Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný odvolání žalobkyně zamítl, postup matky žalobkyně se mu jeví jako účelová snaha obejít zákonem stanovené postupy, kdy žalobkyně se takto ocitla v situaci, kdy místo, aby matka pro ni vyřídila dlouhodobé vízum, vyřídila

pouze vízum krátkodobé s tím, že byla k žádosti o něj doložena mj. i páteční letenka dcery. Žalobkyně začala od 1. 9. 2023 v ČR navštěvovat školu. Žalovaný dále poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2023, č. j. 4 Azs 19/2023-34, dle kterého je odůvodněnost případu potřeba hodnotit především z toho pohledu, zda okolnosti daného případu vytváří objektivní překážku pro osobní podání žádosti u zastupitelského úřadu. Námitka žalobkyně, že matce se nepodařilo vyřídit všechny doklady pro vyřízení dlouhodobého víza, je dle žalovaného irelevantní. To platí i ohledně časových a finančních nákladů, kdy matka žalobkyně pobývá v ČR téměř 5 let a během této doby zemi původu často navštívila. K námitce ohledně rozporu s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte žalovaný uvedl, že žalobkyně na Kubu cestovat nemusí. I kdyby tak však učinit musela, odjela by do země, kde má zázemí a prarodiče. Nehledě na to, že do ČR přicestovala na krátkodobé vízum a musela si být vědoma nutnosti návratu do vlasti. Dále žalovaný uvedl, že pokud prarodiče prokáží, že o žalobkyni jako svou vnučku pečovali, mohou žádost za ni podat i oni. Toto bylo ze strany zastupitelského úřadu i sděleno. Nadto žalovaný neshledal, že by žádost nemohla podat matka. K námitce, že protokol o pohovoru s dědou nebyl podepsán, žalovaný uvedl, že tyto dokumenty někdy nelze k podpisu předložit, jelikož jsou konány přes prostředky dálkové komunikace. Poukázal též na to, že v protokolu je zaznamenáno, že matka žalobkyně žije v ČR téměř 5 let a žalobkyni mají v péči její prarodiče.

10. Součástí správního spisu je sdělení ZÚ v Havaně ze dne 22. 2. 2024 žalobkyni, že ZÚ může přijmout žádost žalobkyně v zastoupení prarodičů, bude-li prokázáno, že prarodiče pečovali o žalobkyni (rozsudek o svěření dítěte do péče, popř. jiným věrohodným způsobem) a jednalo by se o dobu nedávnou.
11. Žalobkyně dále předložila dále uvedenou komunikaci se ZÚ, kterou soud považuje za součást správního spisu, ze které plyne, že čestné prohlášení matky ZÚ nepovažoval za prokázání pečující osoby o žalobkyni. Dle ZÚ může být kromě již uvedeného rozsudku o svěření péče může jít o notářský zápis vyhotovený na Kubě o tom, že matka žadatelky před odjezdem žalobkyně do ČR vyjádřila vůli zanechat žalobkyni v péči prarodičů nebo doklad o tom, že prarodiče a žalobkyně sdíleli společné bydliště předložením průkazů totožnosti se shodným bydlištěm, potvrzení od ředitele pobočky Výboru na obranu revoluce o sdílení společné domácnosti žalobkyně a prarodičů či výpis z Knihy adres Výboru na obranu revoluce.
12. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
13. Podstatou věci je otázka, zda byl v případě žalobkyně dán vážný individuální důvod, pro který by nebylo možné podat žádost osobně nebo prostřednictvím její matky na zastupitelském úřadě v Havaně.
14. Podle § 42a odst. 5 zákona o pobytu cizinců *žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podává cizinec na zastupitelském úřadu*. Podle § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců je povinen cizinec tuto žádost podat osobně.
15. Podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců *s výjimkou žádostí nepřijatelných podle § 169b odst. 1 písm. b) a § 169h odst. 3 může zastupitelský úřad v odůvodněných případech od povinnosti*

osobního podání žádosti upustit, pokud současně s doručením žádosti cizinec doloží důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Řízení je v případě podle věty první zahájeno dnem, kdy žádost došla zastupitelskému úřadu. Neupustí-li zastupitelský úřad v případě podle věty první od povinnosti osobního podání žádosti, řízení o žádosti usnesením zastaví. Zastupitelský úřad může od povinnosti osobního podání žádosti upustit také bez uvedení důvodů cizincem, jsou-li mu důvody pro toto upuštění známy z jeho úřední činnosti, nebo může učinit na své úřední desce prohlášení, že od povinnosti osobního podání žádosti upouští pro určitý druh žádostí o pobytová oprávnění podaných v budoucnu, a to zejména v případech, pokud je cizinec nebo jeho zaměstnavatel účastníkem vládou schváleného programu.

16. Soud poukazuje na rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 30 A 76/2018 – 177, ze dne 4. 12. 2019, ve kterém uvedl: „Podat žádost o taxativně zákonem vymezené pobyty jinou formou než osobním podáním je výjimečná možnost a bude se jednat především o případy, kdy by bylo trvání na osobním podání žádosti tvrdé a nerozumné (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, č.j. 6 Azs 77/2015-36, ze dne 27. 7. 2016, č.j. 10 Azs 219/2015-67, či ze dne 8. 9. 2016, č.j. 10 Azs 163/2016-37). Žadatel musí rovněž uvést konkrétní důvody, proč právě jeho případ má být oním „odůvodněným případem“, v němž nemá správní orgán trvat na osobním podání žádosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2016, č.j. 10 Azs 219/2015-67). V rozsudku ze dne 31. 5. 2011, č.j. 9 Aps 6/2010-106, Nejvyšší správní soud konstatoval, že: „Prostřednictvím daného institutu lze tedy zohlednit situace, které budou cizinci důvodně bránit v osobním podání žádosti přímo na zastupitelském úřadě. O jaké typové případy v praxi půjde, zda se má jednat pouze o případy překážek osobní účasti, které jsou na straně cizince, nebo též o případy překážek na straně zastupitelského úřadu, zákon o pobytu cizinců žádným způsobem ani neupravuje ani nenaznačuje. Každé takové posouzení tedy závisí na úvaze zastupitelského úřadu, který by měl při svém rozhodování zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti.“ Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 9. 8. 2018, č.j. 9 Azs 213/2018-22, upřesnil, že „odůvodněný případ“ není redukován pouze na existenci omezení způsobených zdravotním stavem, ale rovněž situace, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu objektivně velmi ztížena; lze uvažovat i o situaci, kdy samotný zastupitelský úřad může mít např. natolik závažné provozní problémy, že nebude možné jej osobně navštívit.“
17. Dále lze zmínit například rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Azs 163/2022 – 36 ze dne 27. 11. 2023, ve kterém soud mj. zmínil: „Judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila, že možnost upustit od osobního podání žádosti je možností výjimečnou a mělo by se k ní přistupovat v případech, kdy by bylo trvání na osobním podání žádosti tvrdé či nerozumné (srov. např. rozsudky ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 Azs 77/2015 - 36, ze dne 27. 7. 2016, č. j. 10 Azs 219/2015 - 67, a ze dne 8. 9. 2016, č. j. 10 Azs 163/2016 - 37). Nejvyšší správní soud dovodil, že pod pojem „odůvodněný případ“ spadají např. případy, kdy je žadatel v osobním podání žádosti omezen svým zdravotním stavem, a dále případy, kdy bude objektivně nemožné dostavit se k zastupitelskému úřadu, ale i situace, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu z provozních důvodů objektivně velmi ztížena (srov. rozsudek ze dne 28. 7. 2023, č. j. 8 Azs 90/2022 - 48). Nelze tedy vyloučit, že ve výjimečných případech by důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti mohla být i zdravotní rizika; Nejvyšší správní soud totiž v rozsudku ze dne 8. 4. 2021, č. j. 1 Azs 4/2021 - 28, uvedl (i když ve vztahu k dočasně uzavřeným zastupitelským úřadům), že ochrana osob před riziky spojenými s onemocněním COVID-19 a s tím související opatření jsou nepochybně situací, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu objektivně velmi ztížena. Důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti mohou být i specifické rodinné poměry žadatele o pobytové oprávnění

(např. závažné zdravotní postižení jeho dětí, kvůli němuž není spravedlivé po něm požadovat jejich delší odloučení).

18. Relevantní jsou taktéž závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2023, č. j. 4 Azs 19/2023 – 34, ve kterém soud uvedl: „*Povinnost osobního podání žádosti na zastupitelském úřadě je základním pravidlem, z něhož nelze učinit výjimku pouze z důvodu, že by cizinec musel za účelem podání žádosti vycestovat z území České republiky a vynaložit v této souvislosti určité náklady a čas. Tyto znaky totiž vykazuje podání žádosti v případě všech státních příslušníků Vietnamské socialistické republiky, kteří pobývají na území České republiky (či Evropské unie). Pokud by se jednalo o znaky dostatečné pro aplikaci § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců, vznikla by v rozporu se zněním zákona skupinová výjimka odhlízející od konkrétní individuální situace každého žadatele. Odůvodněnost případu je třeba hodnotit především z toho pohledu, zda individuální okolnosti daného případu vytváří objektivní překážku pro osobní podání žádosti u zastupitelského úřadu.*“
19. Z výše uvedené judikatury je patrný restriktivní výklad *tvrdosti a nerozumnosti* požadavku na osobní podání žádosti. Pokud není vycestování do Vietnamu jen za účelem víceméně formálního pohovoru žadatele, který pobývá v ČR, nepřiměřeně *tvrdé a nerozumné*, potom shodně není tvrdý a nerozumný požadavek na vycestování na Kubu. Soud vnímá, že regulace pobytu cizinců je primárně účinná při vstupu cizince na území ČR, resp. povolení ke vstupu, přičemž vytvoření formální překážky osobního podání žádosti je zejména prostředkem takové regulace, neboť v případě již opakované žádosti cizince postrádá kontrola totožnosti cizince smysl, zároveň v mnoha případech není předmětem řízení posouzení věrohodnosti tvrzení cizince, ale výlučně právní otázky, které lze posoudit i bez osobní přítomnosti cizince. Přestože cizinci nesvědčí právní nárok na pobytové oprávnění, v souladu se zásadou rovnosti a právního státu jeho procesní práva mají být vykládána v souladu s obecnými právními zásadami, např. zásadou přiměřenosti. Soud má jiný pohled na institut osobního podání žádosti na zastupitelském úřadě, avšak nenalézá dostatek prostoru k judikatornímu dialogu se závěry judikatury vzhledem k účelovému postupu matky žalobkyně, nehledě k dále uvedenému závěru o ochraně zájmu nez. dítěte.
20. K otázce rodinných poměrů coby odůvodněného případu pro upuštění od osobního podání se judikatura vyjádřila ve prospěch upuštění od osobního podání v případech, kdy nezletilým dítětem byl přímo žadatel (srov. rozsudky NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 213/2018-22, a ze dne 2. 5. 2024, č. j. 6 Azs 167/2023-33, v nichž byl kladen důraz na zájem dítěte ve smyslu Úmluvy o právech dítěte či čl. 5 odst. 5 směrnice 2003/86/ES). Ve věci žalobkyně ohledně její následné žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny rozhodl NSS rozsudkem č. j. 5 Azs 113/2025 – 27, který akcentoval postavení žalobkyně jako nez. dítěte. Dle daného rozsudku NSS *i když v obecné rovině nejsou dopady rozhodnutí, jímž se neuděluje pobytové oprávnění, tak intenzivní, jako v případě správního vyhoštění či zrušení pobytového oprávnění, vždy je potřeba přiměřenost těchto méně závažných následků zkoumat s ohledem na konkrétní dopady do sféry cizince a jeho rodiny, tj. stěžovatelky a její matky, která o ni jako o nezletilé dítě pečuje na území ČR a současně zde má doložený trvalý partnerský vztah s českým občanem. Shora popsané dopady v podobě zpřetrhání vzájemných vazeb mezi uvedenými osobami, resp. velmi nejisté situace stěžovatelky stran získání jiného pobytového oprávnění a opětovného vycestování ze země původu, včetně toho, že stěžovatelka je nezletilým dítětem (teprve letos jí bude 10 let) a plní v ČR povinnou školní docházku, na což v průběhu řízení rovněž upozorňovala (viz vyjádření ze dne 8. 10. 2024), přitom považuje Nejvyšší správní soud ve svém*

souhrnu za natolik intenzivní a výjimečné, že zamítnutí žádosti stěžovatelky nemůže z hlediska přiměřenosti přijatého řešení obstát – nepřiměřeně zasahuje do práva na rodinný a soukromý život stěžovatelky a nerespektuje její nejlepší zájem jako nezletilého dítěte toho času v péči své matky oprávněně pobývající na území ČR.

21. Jakkoli tvrzení žaloby o nemožnosti matky žalobkyně vycestovat z důvodu zaměstnání a nedostatků finančních prostředků je v rozporu se skutečným stavem, jestliže matka žalobkyně pracuje ve firmě svého druha, se kterým také žije a dříve jezdila 2x ročně na Kubu, soud se ztotožňuje s rozsudkem NSS č. j. 5 Azs 113/2025 – 27, že sice matka žalobkyně by mohla vycestovat a požádat na příslušném zastupitelském úřadě ČR v Havaně o dlouhodobé vízum. Dojde tím však k přetržení jejího vztahu s žalobkyní, o kterou se stará a náleží jí rodičovská odpovědnost. Současně, vycestují-li žalobkyně společně se svou matkou, dojde k narušení partnerského vztahu matky s českým státním občanem. *Nadto nebylo postaveno najisto, jaká je situace na zastupitelském úřadě ČR v Havaně z hlediska toho, zda stěžovatelka skutečně může o dané dlouhodobé vízum bezodkladně požádat a zda existuje reálný předpoklad, že bude její žádost v dohledné době také vyřízena.... Vedle těchto skutečností nelze pominout ani to, že domovským státem stěžovatelky i její matky je Kuba – a je tedy otázkou, zda by zejména v souvislosti s nelegální emigrací otce stěžovatelky do USA bylo vůbec možné jejich opakované vycestování z této země pozdního socialismu, který zde dlouhá léta vládne.* Městský soud považuje za podstatný poukaz NSS na dobu vyřízení žádosti. Žalovaný uvedl, že žádost o vyřízení by byla pouze otázkou dnů, avšak obsah správního spisu o následné žádosti o dlouhodobé vízum, které bylo předmětem řízení u NSS, osvědčuje, že přístup ZÚ v Havaně nebyl vstřícný a flexibilní. Správní orgány v nyní posuzované věci argumentují, že nebyla nutná účast matky, neboť žalobkyni mohla zastupovat i jiná osoba, zejména prarodiče žalobkyně, kteří se o ní starali. Z podání ZÚ v následném pobytovém řízení je však patrné, že ani taková možnost nebyla bez překážek, jestliže ZÚ požadoval po matce žalobkyně, aby prarodičům žalobkyně udělila plnou moc úředně ověřenou v Havaně (tudíž by matka žalobkyně musela vycestovat na Kubu) nebo aby bylo rozhodnuto o svěření žalobkyně do péče prarodičů. Nelze tvrdit, že žalobkyně mohla být v řízení osobně zastoupena prarodiči a zároveň takovému zastoupení klást obtížně překonatelné překážky. Takto vypjatý formalistický přístup je v rozporu se zásadou právního státu, a proto je nutné jej odmítnout v tom smyslu, že žalobkyně neměla v přiměřené době možnost být zastoupena jinou osobou než matkou (otec byl nelegálně v USA, tudíž ji také nemohl zastupovat). Skutečnost, že následně ZÚ zastoupení žalobkyně prarodiči nakonec umožnil, je nerozhodná, jestliže takto učinil po značných časových peripetiích, aby posléze o žádosti o pobytové oprávnění rozhodla Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, čímž je dokonána bezúčelnost osobního podání žádosti, neboť veškeré požadované úkony pro ověření identity žalobkyně a jejích pobytových záměrů mohly být provedeny na území ČR, kde žalobkyně pobývá. Nebyla tak dána proporcionalita mezi požadovaným zásahem do rodinného života žalobkyně v důsledku vycestování žalobkyně nebo její matky na Kubu a zákonem sledovaným účelem institutu osobního podání žádosti o pobyt na ZÚ v zemi původu.
22. Odkaz žalovaného na § 169i odst. 2 zákona o pobytu cizinců, který umožňuje ve lhůtě zhojit nedostatky podané žádosti, není způsobilý popřít zájem na ochranu nezletilého dítěte dle čl. 8 Úmluvy.
23. Co se týče tvrzení správních orgánů o tom, že žalobkyně nemusí z ČR vycestovat, aby matka podala žádost na Kubě, o žalobkyni se zde mohou prozatím postarat její prarodiče, kteří zde

byli v dané době, soud poukazuje na platnost pobytového oprávnění prarodičů do 10. 10. 2023. Vzhledem k nepředvídatelné době vyřízení žádosti ZÚ nebylo možné spoléhat na péči prarodičů v ČR, přitom nebylo zjištěno, jak intenzivní byla vazba žalobkyně na druhu její matky, případně jaké byly jeho možnosti se starat o žalobkyni.

24. Ze shora uvedených důvodů soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s. z důvodu nesprávného posouzení zásahu do práva žalobkyně na rodinný život v případě nevyhovění žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu a v důsledku toho i zastavení řízení o žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu, jestliže důvodem pro zastavení řízení byla právě absence osobního podání žádosti.
25. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 7 s. ř. s., dle kterého *jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů účastníkům nebo státu zcela nebo zčásti nepřiznává*. Soud v jednání zákonného zástupce žalobkyně spočívající v účelové žádosti o krátkodobé vízum, přestože již v té době věděla, že hodlá požádat o dlouhodobý pobyt žalobkyně, spatřuje *důvody zvláštního zřetele hodné*. Účelový postup nebyl se zřetelem k postavení žalobkyně jakožto nezhl. dítěte natolik intenzivní, aby popřel ochranu práv žalobkyně dle čl. 8 Úmluvy, ale dostatečně intenzivní, aby popřel její právo na náhradu nákladů řízení spojené s právním zastoupením.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 3. 12. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.

soudce